

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 221/1998 vp laeiksi kemikaalilain ja räjähdysvaarallisista aineista annetun lain

muuttamisesta. Eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 26/1998 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kemikaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 ja 2 momentti, 32 §, 33 §:n 1 ja 3 momentti, 35 §:n 1—3 momentti, 43 §, 45 §:n 2 momentti ja 55 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti ja 45 §:n 2 momentti laissa 220/1995, 32 § laeissa 1412/1992 ja 1073/1995, 33 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 33 §:n 3 momentti ja 35 §:n 2 ja 3 momentti mainitussa laissa 1412/1992, 43 § viimeksi mainitussa laissa ja mainitussa laissa 220/1995 ja 55 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 13 a §, 31 §:ään uusi 5 momentti, 45 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1412/1992 ja 220/1995, uusi 4 momentti sekä 60 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1412/1992, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja uusi 4 momentti seuraavasti:

4 §

Ministeriöt valvontaviranomaisina

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluu:

1) sosiaali- ja terveysministeriölle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) ympäristöministeriölle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

5 §

Valvontaviranomaiset keskushallinnossa

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista koskeva ylin valvonta kuuluu:

1) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle kemikaalien aiheuttamien terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta; sekä

2) Suomen ympäristökeskukselle kemikaalien aiheuttamien ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta.

7 §

Paikalliset valvontaviranomaiset

Valtuusto voi antaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle oikeuden siirtää 32 §:n mukaisissa asioissa toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

13 §

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan toiminnan lajin sekä kemikaalien määrän mukaan ottaen huomioon kemikaalien vaarallisuus ja käsittelyolosuhteet laajamittaiseen ja vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin.

13 a §

Suuronnettomuus

Tässä laissa tarkoitetaan suuronnettomuudella huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä,

1) joka seuraa vaarallisia kemikaaleja käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyneistä hallitsemattomista tapahtumista;

2) jotka voivat aiheuttaa ihmisen terveyteen tai ympäristöön kohdistuvaa vakavaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa laitoksen sisä- tai ulkopuolella; sekä

3) jossa on mukana yksi tai useampi vaarallinen kemikaali.

31 §

Yleiset vaatimukset

Toiminnanharjoittajan on noudatettava kemikaalien teollisessa käsittelyssä ja varastoinnissa sellaista huolellisuutta ja varovaisuutta, jota kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon kemikaalien määrän, vaarallisuuden ja käsittelyolosuhteet. Toiminnanharjoittajan on lisäksi ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niistä ihmisille ja ympäris-

tölle aiheutuvien seuraamusten rajoittamiseksi.

Kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastovien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkojen vaara sekä sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva sekä rakennuslain (370/1958) mukaisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset. Kemikaaleja teollisesti käsittelevää tai varastoivaa tuotantolaitosta ei myöskään saa sijoittaa asema-kaavan vastaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään suuronnettomuuksista ja tuotantolaitosten sijoittamisesta, koskee myös tällaisista toiminnoista maan rajojen ulkopuolelle ulottuvia vaikutuksia sen mukaan kuin siitä on Suomea sitovasti kansainvälisesti sovittu.

32 §

Luvanvaraisuus ja ilmoitusvelvollisuus

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain turvateknikan keskuksen luvalla.

Terveydelle ja ympäristölle vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ennen toiminnan aloittamista ilmoituksen kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle. Asetuksella voidaan säätää ilmoitusmenetelyä koskevista poikkeuksista.

Toiminnanharjoittajan tulee tehdä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle tai hakea lupa asianomaiselta viranomaiselta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

33 §

Luvan myöntämisen edellytykset ja ilmoituksen käsittely

Edellytyksenä 32 §:ssä tarkoitettun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on ottanut huomioon 31 §:n mukaiset vaatimukset. Lupa voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Saa-

tuaan 32 §:n 3 momentissa tarkoitetun muutositilmoituksen turvatekniikan keskus voi antaa toimintaa koskevia 31 §:n mukaisten vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Vastaavasti kunnan kemikaalivalvontaviranomainen voi antaa 1 momentin mukaisia määräyksiä saatuaan 32 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

35 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä niihin liittyvän suuronnettomuusvaaran torjumisesta, 32 §:ssä tarkoitetun luvanvaraisuuden ja ilmoituksenvaraisuuden määräytymisestä, lupa- ja ilmoitusmenettelystä sekä tarkastuksista annetaan asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on laadittava terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran torjumiseksi tarvittavia toimintaperiaatteita ja turvallisuusselvityksiä sekä annettava ne tiedoksi viranomaisille siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Kahden tai useamman toisiaan lähellä olevan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajien yhteistoiminnasta suuronnettomuuksien torjumiseksi säädetään tarkemmin asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava tarpeellisessa laajuudessa turvallisuustoimenpiteistä ja toimintaohjeista suuronnettomuuden tai muun vakavaa vaaraa aiheuttavan onnettomuuden varalta siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään. Toiminnanharjoittajan on lisäksi varattava väestölle mahdollisuus tutustua turvallisuusselvitykseen ja laitoksella käytettävien vaarallisten aineiden luetteloon siten kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään ja hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään vireilläolosta ilmoittamisesta. Toiminnanharjoittaja voi turvatekniikan keskuksen suostumuksella rajoittaa turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, joita se pitää liike- tai ammatillisalaisuutena tai muuten perustellusti luottamuksellisina.

43 §

Kemikaalin käsittelyn kieltäminen

Jos kemikaalin tai sen käytön todetaan tai voidaan perustellusti arvioida aiheuttavan merkittävää haittaa tai vaaraa ihmisen terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää sen valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen ja muun luovuttamisen, maastaviennin, käytön tai muun näihin rinnastettavan kemikaalin käsittelyn sekä määrätä toimintaa koskevista rajoituksista ja ehdoista.

Jos 1 momentissa tarkoitetun haitan torjuminen edellyttää pikaisia toimenpiteitä, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ja Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen osalta tilapäisesti määrätä tarvittavista kielloista ja rajoituksista. Asia on tällöin viivytyksettä saatettava valtioneuvoston päätettäväksi.

45 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja rajoitukset

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemiseksi sekä Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi määrätä kemikaalin markkinoille luovuttamisen kieltämisestä, palautusmenettelystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi.

Turvatekniikan keskuksen tulee kieltää terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja teollisesti käsittelevän tai varastoitavan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käyttö tai peruuttaa toiminnan harjoittamista koskeva lupa osittain tai kokonaan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on vakavia puutteita.

55 §

Muutoksenhaku

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa valittamalla haakea muutosta. Päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 7 §:ssä tarkoitettun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen saattamisesta toimielimen käsiteltäväksi. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädettyssä järjestyksessä valittamalla lääninoikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen

määräämästä 43 §:n 2 momentissa tarkoitettusta tilapäisestä kiellosta tai rajoituksesta ei saa valittaa.

60 §

Maksut

— — — — —
Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen ja sen alaisen viranhaltijan asianosaiselle antamasta päätöksestä voidaan periä kunnan hyväksymän taksan mukainen maksu.
— — — — —

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.

Laki

räjähdysvaarallisista aineista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään räjähdysvaarallisista aineista 19 päivänä kesäkuuta 1953 annettuun lakiin (263/1953) uusi 4 b § seuraavasti:

4 b §

Turvatekniikan keskuksen tulee kieltää palo- ja räjähdysvaarallisia aineita käsittelevän tai varastoivan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käyttö tai peruuttaa toiminnan harjoittamista koskeva lupa osittain tai kokonaan, jos toiminnanharjoittajan toteuttamissa toimenpiteissä suuronnettomuuksien estämiseksi ja rajoittamiseksi on todettu olevan vakavia puutteita.

Turvatekniikan keskus voi kieltää palo- ja räjähdysvaarallisia aineita käsittelevän tai

varastoivan tuotantolaitoksen, laitoksen, varaston tai niiden osan käytön, jos toiminnanharjoittaja ei ole asetetussa määräajassa toimittanut vaadittavaa ilmoitusta tai selvityksiä taikka muita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten edellyttämiä tietoja toimenpiteistään suuronnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 1999.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1998
